

Arleta Gregulska-Oksińska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: arleta.gregulska-oksinska@ue.wroc.pl

UŻYTECZNOŚĆ POZNAWCZA WYWIADU JAKO METODY BADAWCZEJ ZAGADNIENIA KONTROLI ZARZĄDCZEJ W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO

DOI: 10.15611/pn.2021.3.03

JEL Classification: H83, D81

© 2020 Arleta Gregulska-Oksińska

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Gregulska-Oksińska, A. (2021). Użyteczność poznawcza wywiadu jako metody badawczej zagadnienia kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 65(3).

Streszczenie: Artykuł dotyczy problematyki metodycznej badań kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego i stanowi kontynuację prowadzonych przez autorkę badań i obserwacji dotyczących metodycznych problemów techniki ankietowej w badaniach zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego. Zarządzanie sektorem publicznym wymaga znaczących usprawnień w celu osiągnięcia efektywności działania, dlatego też prowadzone w tym obszarze badania, wyciągane wnioski oraz projektowane rozwiązania wymagają uzyskiwania wyników o racjonalnej pewności. Autorka omawia metodykę badawczą w formie wywiadu, przedstawiając jednocześnie jej użyteczność poznawczą na przykładzie jednostek samorządu terytorialnego.

Słowa kluczowe: jednostki samorządu terytorialnego, kontrola zarządcza, wywiad.

1. Wstęp

Poziom znajomości problematyki metodologicznej i metodycznej jest czynnikiem wpływającym na rozwój lub hamowanie rozwoju badań naukowych. W naukach o zarządzaniu, ze względu na ich aplikacyjny charakter, ma to również znaczenie w kontekście praktycznego zastosowania wyników badań. Dobór odpowiedniej metody badawczej warunkuje uzyskanie wyników o racjonalnej pewności, co jest konieczne do sformułowania prawidłowych wniosków oraz zaprojektowania i zapro-

ponowania adekwatnych narzędzi usprawniających dane procesy lub produkty, będących jednocześnie odpowiedzią na zidentyfikowane problemy badawcze. A to właśnie charakter problemu jest determinantą w wyborze i zastosowaniu metody lub ich triangulacji.

Badacze najczęściej stoją przed wyborem zastosowania metod ilościowych lub jakościowych, choć podział ten, jak podkreśla W. Czakon (2016, s. 11), nie jest poprawny z punktu widzenia metodologii. Nie odnosi się on bowiem do oczekiwanych wyników czy sposobów postępowania, lecz do rodzaju danych. Badania ilościowe są wolne od wartościowania, a wynik badań opiera się na danych liczbowych, statystycznych, tabelach, wykresach, zestawieniach. Badania jakościowe, które mają charakter wyjaśniający, pozwalają lepiej zrozumieć badane zjawiska. Ich celem jest uzyskanie odpowiedzi na pytania: „jak?”, „w jaki sposób?”, „dlaczego?”.

Podział badań na jakościowe i ilościowe używany jest w kolokwialnym języku nauki, a jego powszechne stosowanie przez środowisko nauk o zarządzaniu w literaturze światowej i na konferencjach uzasadnia przyjęcie tego podziału badań w niniejszym opracowaniu.

Celem publikacji jest wyjaśnienie użyteczności wywiadu jako metody jakościowej w badaniu realizowania kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego. Teza artykułu zawiera się w stwierdzeniu, że zastosowanie wywiadu jako metody badawczej jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizowanej kontroli zarządczej pozwala na uzyskanie wyników o racjonalnej pewności.

Materiał został opracowany na podstawie krytycznej analizy literatury, przeprowadzonych badań trzynastu jednostek samorządu terytorialnego oraz analizy *ex post* wykonanych badań.

2. Metodologia zarządzania

Przez metodologię rozumie się naukę o metodach, która zarówno je inwentaryzuje, jak i opisuje sposób ich stosowania, charakteryzuje wady i zalety stosowania wobec problemów badawczych (Czakon, 2016, s. 10). Jak podkreśla Ł. Sułkowski (2016, s. 28-43), metodologia zarządzania jest sprawdzoną i utrwaloną ścieżką rozwiązywania problemów poznawczych oraz praktycznych dotyczących funkcjonowania organizacji. Skupia się na ocenie efektywności poznawczej oraz pragmatycznej metod zarządzania. Metodologia zarządzania nie ma charakteru uniwersalnego i ponadczasowego. Rozwija się szybko i czerpie inspirację z wielu innych nauk, wzbogacając się o kolejne metody.

Jak zauważa U. Flick (2002), w naukach o zarządzaniu coraz częściej wykorzystywane są metody nauk społecznych o proveniencji humanistycznej (metody zarówno ilościowe, jak i jakościowe), takie jak:

- psychologiczne metody zarządzania,
- antropologia organizacji,
- etnometodologia,

- socjologia interwencji,
- teoria ugruntowana,
- metoda studiów przypadku,
- badania uczestniczące,
- metoda analizy dyskursu i metody metaforyczne.

M. Hempoliński (1992), zauważa, że zarządzanie jako dyscyplina odrzuciło „fundamentalizm metodologiczny”, który restrykcyjnie definiował „naukowość” metody. We współczesnym zarządzaniu postuluje się stosowanie triangulacji metodologicznej w celu wzajemnego korygowania i weryfikowania się metod (Sułkowski, 2016, s. 35).

Przez metodę badawczą rozumie się skład i układ etapów postępowania badawczego, powtarzalny w badaniu określonej klasy problemów ze względu na swą skuteczność (Czakon, 2016, s. 11). Celem metod pragmatycznych jest wzrost efektywności zarządzania organizacją, metod empirycznych – poznanie organizacji i systemu zarządzania rozumianych jako poznawalne byty rzeczywiste, natomiast celem metod formalnych jest stworzenie logicznej lub matematycznej struktury metod. Wgląd „w istotę rzeczy” zapewniają z kolei metody rozumiejące, których celem jest poznanie organizacji i systemu zarządzania, rozumianych jako byty konstruktywistyczne (Sułkowski, 2016, s. 32).

E. Hornowska (2007, s. 45-54) zwraca uwagę na kwestie wiarygodności metodologicznej przez pojęcia rzetelności i trafności zastosowanych metod. Trafność rozumieć można jako ustalenie, czy dana metoda czy technika albo dane narzędzie badawcze mierzy to, co założyli badacze, natomiast rzetelność odnosi się do dokładności tego pomiaru.

Wybór podejścia badawczego zależy od założonego przez badacza problemu badawczego oraz przyjętego paradygmatu (Czernek, 2016, s. 167). Jak podkreśla J.R. Gephart (2004), niekonsekwencja teoretyczno-metodologiczna może powodować dobór narzędzi nieadekwatnych do rozwiązania przyjętego problemu badawczego, a w konsekwencji – do sformułowania niewłaściwych wniosków lub ograniczonych i powierzchownych wyjaśnień.

3. Wywiad jako metoda badawcza

Wywiadem nazywana jest rozmowa kierowana co najmniej dwóch osób (prowadzącego wywiad i respondenta), w której jedna (badający) chce uzyskać od drugiej (respondenta) dane określone celem badań. W naukach społecznych wywiad uznawany jest za przydatną metodę badań umożliwiającą poznanie zjawisk występujących w świadomości badanych (Sztumski, 2010, s. 176).

R. Miński (2017, s. 31-33) z kolei zwraca uwagę na dyskusyjne użycie terminu „metoda” w stosunku do wywiadu. Wskazując na jego aplikacyjny charakter, przypisuje mu rolę techniki badawczej, która jest szczególnie podatna na płynność znaczeń, biorąc pod uwagę wielość perspektyw, podejść i głosów. Ta niedookreśloność

Tabela 1. Typy wywiadu

Typy wywiadu	Charakterystyka
Wywiad ustny i pisemny	Wywiad może mieć formę rozmowy badającego z jednym rozmówcą lub ich większą liczbą lub pisemnego kwestionariusza, w ramach którego odpowiedzi udzielane są pisemnie
Wywiad skategoryzowany i nieskategoryzowany	<ul style="list-style-type: none"> • Wywiad skategoryzowany, tzw. kwestionariuszowy, przeprowadzany jest ściśle według wcześniej przygotowanego kwestionariusza. Podczas jego przeprowadzania nie wolno dokonywać zmian słownictwa poszczególnych pytań ani ich kolejności. Uzyskane dane możliwe są do porównania z danymi uzyskanymi od innych respondentów. • Wywiad nieskategoryzowany prowadzony jest w sposób swobodny. Badający dysponuje dowolnością w sposobie prowadzenia rozmowy oraz stawiania pytań. Wywiad ten nie pozwala na dokonanie porównania danych uzyskanych od różnych respondentów. Umożliwia uzyskanie danych jakościowych pogłębiających znajomość badanych zjawisk. • Wywiad częściowo skategoryzowany charakteryzuje się tym, że badający korzysta z wykazu problemów, które powinien poruszyć w trakcie wywiadu w formie i kolejności uznanej przez prowadzącego. Pozwala na pewne ujednoczenie uzyskanych danych na ten sam temat, dając jednocześnie prowadzącemu możliwości manewru w trakcie jego przeprowadzania
Wywiad jawny i ukryty	<p>Prowadzenie wywiadu w formie jawnej lub ukrytej jest następstwem określonej konieczności i wynikających z niej potrzeb:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) wywiad jawny występuje wtedy, gdy respondent jest poinformowany o tym, że prowadzi się z nim wywiad, o celu badań i roli badającego; b) wywiad ukryty prowadzony jest bez wiedzy i świadomości respondenta co do celu rozmowy i roli badającego; c) wywiad jawny nieformalny to typ wywiadu pośredniego względem wcześniej wskazanych; podczas niego respondent zostaje poinformowany o fakcie przeprowadzania z nim wywiadu, jednakże rzeczywisty cel rozmowy oraz rola badającego zostają ukryte, aby uzyskać bardziej obiektywne wypowiedzi
Wywiad indywidualny i zbiorowy	Podział ten odnosi się do liczby badanych osób. Celem jest zebranie danych o charakterze jakościowym. Wywiad indywidualny umożliwia uzyskanie szerszych wypowiedzi, jednakże jest bardziej czasochłonny od wywiadu zbiorowego, który z kolei pozwala na zbadanie w krótszym czasie większej liczby osób
Wywiad panelowy	Polega na zadawaniu pytań jednemu respondentowi przez kilku badających na co najmniej dwóch kolejnych spotkaniach lub zadawaniu pytań kilku respondentom przez jednego badającego. Celem tego typu wywiadu jest zbadanie oddziaływania czynników środowiskowych, np. wpływu czasu, na zmienność lub niezmienną prezentowanych opinii i postaw
Wywiad telefoniczny	Wywiad przeprowadzany na odległość. Podczas niego, bazując na kontakcie głosowym, badający uzyskuje od badanego dane na podstawie udzielanych odpowiedzi oraz wyciąga wnioski. Ten typ wywiadu ma większą przydatność marketingową niż naukową

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Sztumski, 2010, s. 177-182).

metodologiczna stanowi wyzwanie nie tylko dla początkującego badacza, gdyż wywołuje ryzyko daleko idących uproszczeń. J. Cheek (2009, s. 549-579) zwraca uwagę na konieczność prowadzenia wywiadu przy spełnianiu kryterium poprawności metodologicznej.

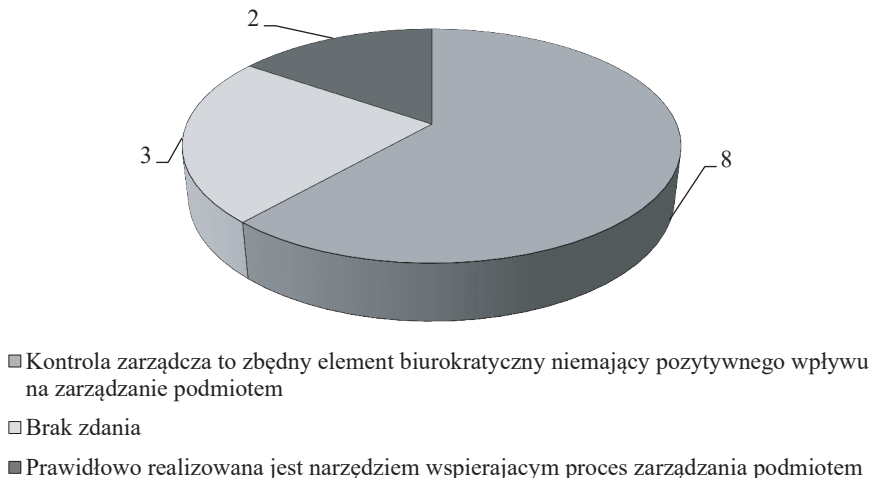
Biorąc pod uwagę formę wypowiedzania się respondentów, sposób przeprowadzania wywiadu, zachowanie się badającego i liczbę uczestników, można wyróżnić typy wywiadu zaprezentowane w tabeli 1.

4. Badanie jednostek samorządu terytorialnego metodą wywiadu indywidualnego

Podmiotem badania było trzynaście jednostek samorządu terytorialnego – gmin wiejskich z terenu województwa dolnośląskiego. Dobór gmin został dokonany na podstawie wskaźnika dochodu podatkowego na mieszkańca (wskaźnik G) na lata 2018, 2019 i 2020. 98 gmin wiejskich podzielono na kwartyle, po czym dokonano wyboru podmiotów z każdego kwartyła, oraz na gminy, których wskaźniki zbliżone były do mediany.

Badanie przeprowadzono w formie indywidualnych wywiadów z wójtami jako organami wykonawczymi jst oraz kierownikami urzędów gmin.

Przedmiotem badania było zagadnienie kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego, a celem – poznanie opinii i postaw względem kontroli zarządczej jako instrumentu zarządzania podmiotem publicznym wynikającym z obowiązku ustawowego.

Rys. 1. Opinia respondentów na temat kontroli zarządczej

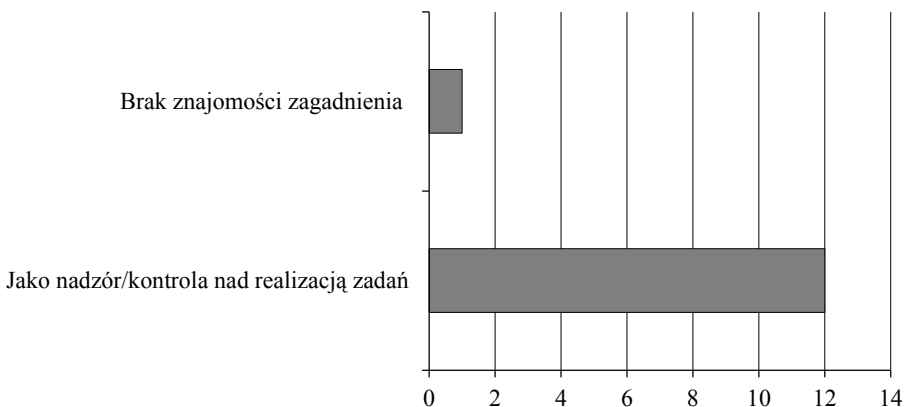
Źródło: opracowanie własne.

Badanie przeprowadzono w formie wywiadu indywidualnego ustrukturyzowanego. Pytanie zadane zostało w toku pogłębionej rozmowy na temat będący obszarem badawczym. Wyniki uzyskane tą metodą badawczą przedstawione zostały na wykresach, które obrazują postrzeganie i rozumienie kontroli zarządczej wśród organów władzy wykonawczej jednostek samorządu terytorialnego (gmin wiejskich).

Na uwagę zasługuje zestawienie uzyskanych wyników badania w formie wywiadu indywidualnego z wynikami badań w przedmiotowym zakresie przeprowadzonych przez Ministerstwo Finansów w 2016 r. w formie ankietowej, które przedstawione zostały w dokumencie pt. Ocena funkcjonowania kontroli zarządczej i prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach samorządu terytorialnego. W większości badanych jednostek (75,8%) zadeklarowano przeprowadzenie samooceny kontroli zarządczej przy wykorzystaniu standardów kontroli zarządczej, wytycznych w sprawie samooceny kontroli zarządczej lub innego narzędzia (np. CAF). Spośród ankietowanych, którzy przeprowadzili samoocenę, 91,2% uznało, że jej wyniki wpłynęły na usprawnienie zarządzania jednostką.

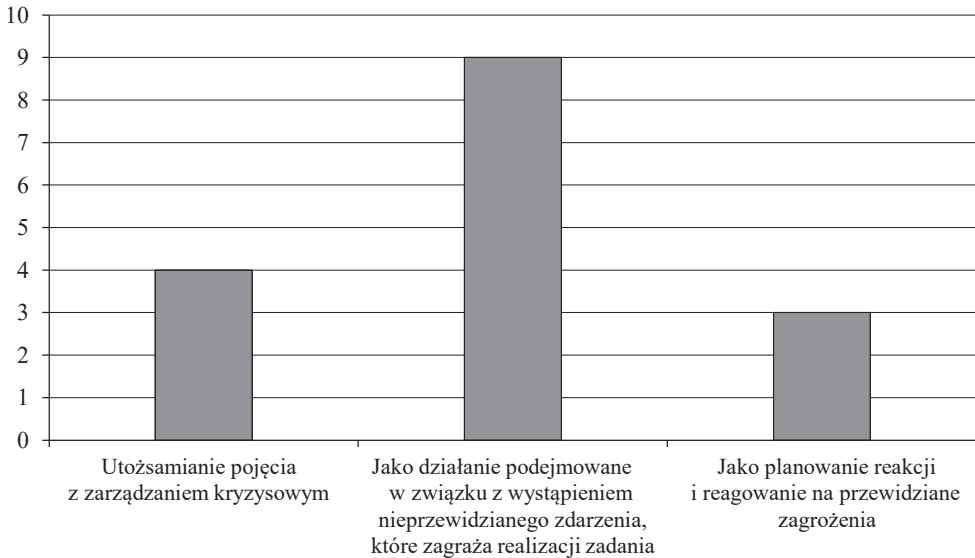
Wyniki przedstawione na rysunkach 2, 3 i 4 świadczą o postrzeganiu zagadnień kontroli zarządczej oraz zarządzania ryzykiem w sposób inspekcyjny przez zdecydowaną większość badanych gmin wiejskich. Ankietowani przedstawiciele władzy wykonawczej przypisują temu narzędziu zarządzania rolę kontrolną w kontekście realizowanych zadań. Zastosowana forma wywiadu umożliwiła doprecyzowanie zagadnień w trakcie badania, w tym uzyskanie szerszego kontekstu badanego obszaru, co przedstawione zostało na rysunku 4.

Artykuł 68 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych reguluje, że „kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny

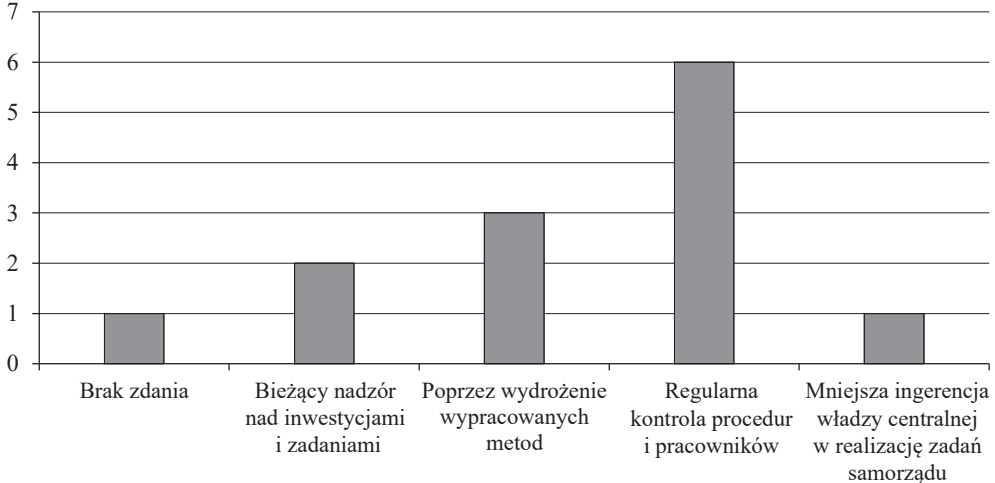
Rys. 2. Sposób rozumienia przez respondentów pojęcia kontroli zarządczej

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 3. Sposób rozumienia przez respondentów pojęcia zarządzania ryzykiem

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 4. Propozycje respondentów dotyczące form usprawnienia procesu zarządzania ryzykiem w organizacji

Źródło: opracowanie własne.

z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy” (Ustawa z dnia 27 sierpnia..., 2009). Wyniki badania jednoznacznie wskazują na odmienne postrzeganie tego zagadnienia przez podmioty zarządzające jednostkami samorządu terytorialnego.

5. Użyteczność poznawcza wywiadu – uwagi *ex post*

Przystępując do przeprowadzenia badania w formie wywiadu, założono ryzyko nieufności respondenta, która ma istotne znaczenie w uzyskaniu wiarygodnej wypowiedzi. W związku z tym jako zaplanowaną metodykę badawczą zastosowano wywiad w formie rozmowy. W celu uzyskania możliwości porównania danych zastosowano jego ustrukturyzowaną formę.

Wybór przedmiotowej metody badawczej był konsekwencją przeprowadzonych przez autorkę w 2018 r. badań i obserwacji dotyczących metodyki badawczej kontroli zarządczej jednostek samorządu terytorialnego. Na podstawie eksperymentu udowodniono postawioną hipotezę, że użycie ankiety jako metody badawczej w zakresie implementacji zarządzania ryzykiem (w ramach kontroli zarządczej) w jednostkach samorządu terytorialnego nie prowadzi do uzyskania wyników o racjonalnej pewności. Autorka przedstawiła wyniki badań w publikacji *Metodyczne problemy techniki ankietowej w badaniach zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego*.

Doświadczenie zawodowe autorki pozwala również na stwierdzenie, że nieufność przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego jako podmiotów badań wynika z poddawania jednostek samorządu terytorialnego różnorodnym rankingom i porównaniom, co po przełożeniu na społeczno-polityczny charakter funkcji zarządczych tymi podmiotami wywołuje określone skutki.

Kierunek ten potwierdzają również M. Nicpoń i R. Marzęcki (2010, s. 249), zwracając uwagę, że przedstawiciele samorządów, urzędów, politycy stanowią mniejsze lub większe grupy społeczne, które charakteryzują się odrębnymi interesami, a także że istnieją między nimi określone więzi subiektywne, obiektywne oraz behawioralne.

Znaczenie dobrej relacji w stosowaniu metody wywiadu podkreśla M. Choczyński (2018, s. 151-153), wskazując interakcję między badaczem a rozmówcą jako głównym elementem każdego wywiadu socjologicznego. Umiejętności interpersonalne badacza warunkują pożądany tok wywiadu oraz ukierunkowanie na istotę zagadnienia. Otwarta konwersacja daje możliwość poszerzenia pierwotnych założeń badawczych. P. Łukasiewicz (1979, s. 113) podkreśla, że dialog zawiera w sobie ideę zbliżenia, które „jest rzekomo warunkiem zaistnienia dialogu, wzajemna wrogość partnerów zaś go uniemożliwia”.

Przeszkody badawcze, które autorka publikacji zidentyfikowała, prowadząc badanie w formie wywiadu, stanowiły niezrozumienie zagadnienia będącego przedmiotem badań u respondentów, tj. kontroli zarządczej, a także właśnie z tego wynikająca sprzeczność i niespójność informacji przekazywanych przez respondenta w toku rozmowy. Według autorki ustalony fakt może wpływać na porównywalność danych w szerszym aspekcie badania zagadnienia kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego, natomiast biorąc pod uwagę metodologiczny charakter publikacji, można stwierdzić, że nie ma on większego znaczenia merytorycznego dla wniosków końcowych pracy.

Osiągnięcie wartościowej użyteczności poznawczej w badaniu wiąże się z poprawnością metodologiczną prowadzonych badań (tab. 2).

Tabela 2. Zasady poprawnego przeprowadzenia wywiadu

Etap	Opis warunków
Organizacja wywiadu	Na tym etapie pozyskuje się respondenta badań. 1. Zadbanie o właściwą prezentację charakteru i celu badań (unikanie słowa „wywiad” ze względu na wieloznaczność terminu oraz jego emocjonalne obciążenie). 2. Zdobycie zaufania respondenta. 3. Nieprzedstawiane własnych opinii dotyczących badanego obszaru. 4. Pozyskanie respondentów może czasem wymagać wstąpienia do organizacji, w których funkcjonują respondenci. 5. Unikanie krytyki poglądów i postaw prezentowanych przez osobę badaną. 6. Zadbanie o właściwy wybór miejsca przeprowadzania badania w celu zagwarantowania badanemu poczucia bezpieczeństwa. 7. Pozyskanie respondenta może odbywać się również poprzez korzystanie z nieformalnych kontaktów i powiązań
Stawianie pytań	1. Poznanie (rozumienie) języka i kultury respondentów. 2. Prowadzenie wywiadu w formie naturalnej rozmowy (a nie formalnego przepytывania) zwiększa poziom zaufania do prowadzącego badanie, a tym samym wiarygodność wyników badania. 3. Zastępowanie pytań zaczynających się od słowa „czy” słowem „co”. 4. Formułowanie pytań w zrozumiały sposób. 5. Powstrzymanie się od wszelkich sugestywnych zachowań. 6. Unikanie polemiki z respondentami, chyba że jest to uzasadnione uzyskaniem pełniejszych wypowiedzi. 7. Unikanie wykazywania swojej intelektualnej przewagi nad respondentem (w tym unikanie pouczeń i krytyki). 8. Nieprzeprowadzanie wywiadu w obecności osób, które w nim nie uczestniczą
Rejestrowanie wypowiedzi	Odbywa się za pomocą różnych technik zapisu (notatka w trakcie wywiadu lub nośniki audiowizualne), jednakże techniki te nie mogą deformować wypowiedzi. Własne komentarze w notatkach muszą zostać wyraźnie wydzielone od wypowiedzi badanego
Interpretacja wypowiedzi	Przy interpretowaniu wypowiedzi nie należy się ograniczać wyłącznie do formalnego ich rozumienia. Należy uwzględnić sytuacje i okoliczności, w jakich odpowiedzi zostały udzielone, a także wziąć pod uwagę wiedzę o respondencie

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Konecki, 2000; Sztumski, 2010, s. 183-187).

Jak podkreśla R. Miński (2017, s. 30-40), wywiad dostarcza bardziej wszechstronnych informacji (opinii) w porównaniu z technikami opierającymi się na metodach wystandaryzowanych i danych ilościowych. Naturalna interakcja między badanym i badającym daje respondentowi poczucie bezpieczeństwa, co przekłada się na bardziej swobodną i wszechstronną wypowiedź zawierającą przemyślenia i idee. Ponadto forma wywiadu umożliwia lepsze zrozumienie rozmówców i uzyskanie pełniejszego wglądu w subiektywne znaczenia nadawane przez nich w wypowiedziach oraz dotarcie do opinii badanych przez nich nieuświadomianych lub zatajanych.

6. Zakończenie

Badanie metodą wywiadu, w przeciwieństwie do badań ilościowych, którym zarzucić można brak elastyczności, nadmierny puryzm oraz brak możliwości uchwycenia procesów psychospołecznych, jak podkreśla Ł. Sułkowski (2016, s. 39), umożliwia uchwycenie podświadomych aspektów działań, a tym samym lepsze zrozumienie badanego problemu. Badania jakościowe nie wymuszają formułowania opinii oraz nie narzucają respondentowi siatki poznawczej badacza, co na przykład zarzuca się badaniom ankietowym. Metoda wywiadu umożliwia uchwycenie szerszego kontekstu badanego problemu.

Na wiarygodność uzyskiwanych danych ma wpływ wiele czynników. O ile wywiady grupowe pozwalają na wzajemne korygowanie i uzupełnianie wypowiedzi ankietowanych, o tyle mogą powodować skrępowanie respondentów obecnością innych, a tym samym badani mogą nie przejawiać gotowości do szczerych wypowiedzi.

Uzyskane podczas wywiadu wyniki pozwalają na wyciągnięcie wniosków, które będą przedmiotem dalszych badań autorki. Postrzeganie zarządzania ryzykiem oraz kontroli zarządczej przez przedstawicieli organów wykonawczych wybranych gmin wiejskich w zdecydowanej większości jako funkcji kontrolnej, inspekcyjnej, a także – co ciekawe – związanej jedynie z zarządzaniem kryzysowym w gminie świadczy o różnej interpretacji pojęć oraz postrzeganiu istoty tego narzędzia zarządzania nieadekwatnie do zakładanego celu jego twórców.

Prawidłowe użycie metod jakościowych w badaniu kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego pozwala na uzyskanie wyników badań o racjonalnej pewności. W celu uzyskania wyników rzetelnych i wiarygodnych niezbędne jest przestrzeganie poprawności metodologicznej na etapie zarówno pozyskiwania respondentów, przeprowadzania wywiadu, jak i formułowania wniosków.

Jak zauważa Ł. Sułkowski (2016, s. 43), w literaturze można znaleźć znaczną liczbę wartościowych badań łączących metodykę ilościową i jakościową w jednym programie badawczym. Determinantą w wyborze metodyki badawczej powinna być zawsze jej użyteczność poznawcza.

Literatura

- Cheek, J. (2009). *Praktyka i polityka w badaniach jakościowych finansowanych ze źródeł zewnętrznych*. W: S. Lincoln, K. N. Denzin (red.), *Metody badań jakościowych* (Tom 1). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Choczyński, M. (2018). *Quasi-terapeutyczna funkcja wywiadu częściowo ustrukturyzowanego w odniesieniu do badań własnych. Rola i znaczenie dobrej relacji w wywiadzie socjologicznym*. W: *Spółczesność we współczesnych narracjach medialnych i popkulturowych* (Tom 14, nr 4). Pobrano z http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_18778_1733-8069_14_4_08

- Czakon, W. (red). (2016). *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*. Piaseczno: Wydawnictwo Nieoczywiste.
- Czernek, K. (2016). *Wprowadzenie do badań jakościowych w naukach o zarządzaniu*. W: W. Czakon (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*. Piaseczno: Wydawnictwo Nieoczywiste.
- Denzin, N. (1970). *The research act: Theoretical introduction to sociological methods*. Chicago: Aldine Publishing.
- Flick, U. (2002). *An introduction to qualitative research*. London: Sage.
- Gephart, R. P. Jr. (2004). From the editors. Qualitative Research and the Academy of Management Journal. *Academy of Management Journal*, 47(4).
- Gregulska-Oksińska, A. (2018). Metodyczne problemy techniki ankietowej w badaniach zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (513).
- Hempoliński, M. (1992). Krytyka epistemologii fundamentalistycznej: R. Rorty i W.V.O. Quine. W: J. Niżnik (red.), *Pogranicza epistemologii*. Warszawa: Instytut Filozofii i Socjologii PAN.
- Hornowska, E. (2007). *Testy psychologiczne: teoria i praktyka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Kornecki, K. (2000). *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Krońska, I. (1968). *Sokrates*. Warszawa.
- Łukasiewicz, P. (1979). Dialog jako metoda badawcza. W: A. Siciński (red.), *Problemy teoretyczne i metodologiczne badań stylu życia*. Warszawa: Akademia Nauk Filozofii i Socjologii.
- McNabb, D. E. (2009). *Research methods for political science: Quantitative and qualitative methods*. London: Armonk.
- Miński, R. (2017). Wywiad pogłębiony jako technika badawcza. Możliwości wykorzystania IDI w badaniach ewaluacyjnych. *Przegląd Socjologii Jakościowej*, XIII(3).
- Nicpoń, M. i Marzęcki, R. (2010). *Pogłębiony wywiad indywidualny w badaniach politologicznych*. W: *Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość. Problemy badawcze młodych politologów*. Kraków.
- Sułkowski, Ł. (2016). Metodologia zarządzania – od fundamentalizmu do pluralizmu. W: W. Czakon (red.), *Podstawy metodologii badań w naukach o zarządzaniu*. Piaseczno: Wydawnictwo Nieoczywiste.
- Sztumski, J. (2010). *Wstęp do metod i technik badań społecznych*. Katowice: „Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, Dz. U. z 2019 r., poz. 869, 1622, 1649, 2020, Dz. U. z 2020 r., poz. 284, 374, 568, 695, 1175)

COGNITIVE USEFULNESS OF THE INTERVIEW AS A METHOD OF RESEARCHING THE ISSUE MANAGEMENT CONTROL IN LOCAL GOVERNMENT UNITS

Abstract: The publication concerns the issues of management control research in local government units. It is a continuation of the research and observations conducted by the author in the field of methodological problems of the survey technique in risk management research. In order to increase operational efficiency, public sector management requires significant improvements, therefore the research conducted in this area, conclusions drawn and solutions designed should lead to reasonably certain results. In this publication, the author discusses the interview as a research tool, at the same time presenting its cognitive usefulness on the example of local government units.

Keywords: local government units, management control, interview.